

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Retouradres: Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van burgemeester en wethouders
van de Gemeente Rotterdam
Postbus 70012
3000 KP ROTTERDAM

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
afdeling M&S/
register rijksmonumenten
T 033 42 17 421
F 033 42 17 799

Onze referentie
MS-2008-2692

Uw brief van

Bijlagen
besluit met bijagen

23 DEC. 2009

Datum
Betreft aanwijzing beschermd monument
Monumentnummer : 530939
Gemeente : Rotterdam
Kruisplein 15 te Rotterdam

Geacht college,

Met verwijzing naar artikel 4 van de Monumentenwet 1988 (Staatsblad 1988 nr. 638) zend ik u hierbij een afschrift van mijn besluit van heden, nummer MS-2008-2692, tot aanwijzing van bovenvermeld object als beschermd monument.

Ik verzoek u het besluit op de secretarie voor een ieder kosteloos ter inzage te leggen. Ingevolge de Monumentenwet 1988 maakt de burgemeester de terinzage legging zo snel mogelijk op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen bekend.

De tekst van de Monumentenwet 1988 kunt u aantreffen op de internetsite van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (www.cultureelerfgoed.nl). Een exemplaar van de Monumentenwet 1988 is te verkrijgen bij de afdeling communicatie (doorkiesnummer 033 - 42 17 456).

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
dr. Ronald H.A. Plasterk,
namens deze,
het hoofd Monumentenregistratie & Subsidies,

mr. Tjeu Otten

Bestuursdienst Rotterdam			
Documentnr.:			
28 DEC 2009			
Route: <i>ds+V</i>		Weth.:	
Afh.:	ovb/ozb	Scan datum:	Kopie:
<i>2</i>	<i>-</i>	<i>28/12</i>	

KOPIE BESLUIT

DATUM: **23 DEC. 2009**

DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP.

Gelet op de artikelen 3 en 4 van de Monumentenwet 1988 (Staatsblad 1988 nr. 638);

Gehoord de gemeente waarin de hierna te noemen onroerende zaak is gelegen;
Gehoord gedeputeerde staten van de provincie waarin de hierna te noemen onroerende zaak is gelegen, indien dit zich bevindt buiten de in artikel 20a, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994 (Staatsblad 1994 nr. 475) bedoelde bebouwde kom;

Gehoord de Raad voor cultuur;

BESLUIT

De als volgt aan te duiden onroerende zaak aan te wijzen als beschermd monument:

Provincie : Zuid-Holland
Gemeente : Rotterdam

Monumentnummer : 530939

PLAATSELIJKE AANDUIDING

Plaats : Rotterdam
Straat : Kruisplein
Huisnummer : 15

KADASTRALE AANDUIDING
EN
KADASTRALE TENAAMSTELLING

Kad. Gemeente : Rotterdam 6e afd. (S)
Sectie : S
Nummer : 5169

Soort recht : Recht van eigendom

Gerechtigde : Weena Point Vastgoed Monumenten B.V.
Straat : Postbus 87030
Woonplaats : 1080 JA AMSTERDAM

Soort recht : Verzoeker
Gerechtigde : RCE
Straat : Postbus 1600
Woonplaats : 3800 BP AMERSFOORT

OMSCHRIJVING

Inleiding

Het voormalige BOUWCENTRUM, is het eerste kantoor- en tentoonstellingsgebouw van het Nederlandsch Bouwcentrum, het informatiecentrum voor leken en vakmensen over bouwproducten en rationele bouwmethoden. Intensief gedocumenteerde voorlichting over de ontwikkelingen in de bouwtechniek was voor de wederopbouw van Nederland van groot belang. De expositieruimten waren bedoeld voor allerlei bouwmaterialen zoals kunststeen, keramische producten, bindmiddelen, glas, hout, ijzer en staal, chemische producten, non-ferro metalen, vezelstoffen natuursteen en er was een ruimte voor buitenlandse deelname.

Uit expositie-technische en stedenbouwkundige overwegingen is gekozen voor een plattegrond bestaande uit een regelmatige zestienhoek en werden geen ramen in de buitenwanden aangebracht. In plaats van kunstlicht vond daglichttoetreding plaats van boven midden in het gebouw door de schotelvormige dakconstructie, gedragen door 8 kolommen, en een diameter van 32 meter. Gesloten door een omlopende lichtkrans. Dit zorgde voor direct en indirect licht door de gehele expositieruimte. Het licht weerkaatste tegen de holle onderzijde van de schotel en naarmate de vloeren hoger zijn, is deze minder breed waardoor het licht zelfs op de begane grond viel.

De plannen voor het Nederlandsch Bouwcentrum waren vrij snel na het verwoestende bombardement van 14 mei 1940 gemaakt. De architect J.W.C. Boks bouwde tussen 1946 en 1948 een inventief gebouw met gebruikmaking van eenvoudige materialen. Op 18 mei 1949, de Opbouw dag (de jaarlijkse viering van de wederopbouw in Rotterdam), werd het Bouwcentrum door koningin Juliana geopend.

Het Bouwcentrum is gelegen op een terrein, schuin tegenover het Centraal Station, tussen de Diergaardesingel, het Weena en het Kruisplein. Oorspronkelijk lag de hoofdingang van het Bouwcentrum aan de Vitruviusstraat. Nu is dit een klein omsloten plein. Het Bouwcentrum stond een tijdlang in het open veld naast de gespaarde oude bebouwing aan de brandgrens van de binnenstad en in het zicht van het Groothandelsgebouw. Tegenwoordig ligt het gebouw ingeklemd tussen een aantal hoge gebouwen aan het Kruisplein, de latere uitbreidingen van het Bouwcentrum in de jaren vijftig en zestig. Het plein en de entree van het Bouwcentrum is vanaf het Kruisplein te bereiken via een onderdoorgang.

Door de enorme nationale en internationale belangstelling voor het

Bouwcentrum volgde in 1955-1956 een uitbreiding door J.W.C. Boks aan het Weena (met een metselwerkrelief van de Amerikaanse kunstenaar Henry Moore). Hiervoor werd een rechthoekige bouwmassa middels een tussenlid van twee verdieping aan de cirkelvormige plattegrond van het Bouwcentrum verbonden. In 1991 zijn de gevels van dit gebouw dusdanig gewijzigd dat het oorspronkelijke karakter is aangetast. In 1967-1970 volgde nog een uitbreiding aan het Kruisplein door J.W.C. Boks i.s.m. W.Eijkelenboom & A. Middelhoek. Deze gebouwen vallen buiten de bescherming.

In de zestienhoekige onderbouw van de centraalbouw zijn nieuwe vensters aangebracht in het oorspronkelijke stramien van het metselwerk. De gevelvlakken zijn ingevuld met nieuw metselwerk en nieuwe vensters. De entree aan de Diergaardesingel (westgevel) is dichtgezet. De oorspronkelijke verticale muur is gewijzigd in een schuine muur en de entree en trapopgang zijn verdwenen. In 2000 is de centraalbouw door Schiller Architecten verbouwd/ gerenoveerd.

Omschrijving

Het BOUWCENTRUM bestaat uit een kantoor- en tentoonstellingsgebouw op een zestienhoekige plattegrond met aan de oostzijde een brede uitbouw en aan de westzijde twee segmentvormige uitbouwen met een tussenlid. Het gebouw bestaat uit vier bouwlagen waarvan de bovenste voor de lichttoetreding is bedoeld.

Het gebouw bestaat uit een zestienhoekige gesloten onderbouw met een kleinere bovenbouw bestaande uit een krans van glas onder een schoteldak. De paddenstoelachtige constructie van betonnen spanten zijn in het exterieur zichtbaar. In de onderbouw zijn dit de zestien ribben van de gesloten gevelwand en in de bovenbouw de zestien luchtbogen.

De ruimte tussen de betonnen kolommen is in de onderbouw ingevuld met metselwerk, oorspronkelijk in sierverband gemetseld om de niet-dragende functie te benadrukken. In de bovenbouw is een invulling met glas aangebracht.

De hoofdentree bevindt zich aan de oostgevel van het gebouw en bestaat uit een getrapte aanbouw ter hoogte van de eerste en tweede bouwlaag. De entree is te bereiken middels enkele traptreden. De uitbouwen aan de westgevel van het gebouw beslaan de eerste en tweede bouwlaag en bestaan uit hoge zalen. Hiertussen een lagere bouwdeel waar zich oorspronkelijk het café- restaurant bevond.

In het interieur is het betonskelet zichtbaar. Langs de wanden van de begane grond, de eerste en tweede verdieping bevinden zich brede galerijen met ver overkragende vloeren (7 meter) voor exposities, met daarlangs looppaden. In de kern bevinden zich over drie bouwlagen de expositieruimten. In het centrum liggen verschillende vloeren, welke ten opzichte van de galerijen op verschillende hoogte liggen. De hoogteverschillen zijn bedoeld voor de ruimtewerking en de overzichtelijkheid van de grote ruimte. Onderling zijn de vloeren en galerijen door trappen verbonden met steeds een klein aantal treden. De bovenste galerij is via drie bruggen met de centrumvloer verbonden. Het schotelvormige dak wordt opgetild door een krans van glas, die voor toetreding van het daglicht zorgt. De lichtkoepel bestaat uit

1025 in gewapend beton gevatte glastegels.

In de aanbouwen zijn de kantoorruimten voor directie en administratie gevestigd. Ook bevinden zich hier diverse ruimten voor verlichting, onderzoek en documentatie, leeszaal, vergaderzaal en een lezingenzaal met balkon. Oorspronkelijk bevond zich op de begane grond, diametraal tegenover de hoofdingang, een café-restaurant met buiten een zomerterras.

Waardering

Het BOUWCENTRUM, bestaande uit het zestienhoekige kantoor- en tentoonstellingsgebouw van het Nederlandsch Bouwcentrum, gebouwd in 1946-1949 en ontworpen door J.W.C. Boks, is een evidente mijlpaal in de ontwikkeling van de architectuur en bouwtechniek in Nederland uit de periode 1940-1958. Het Bouwcentrum is van belang vanwege:

- de cultuurhistorische waarden, als typerend wederopbouw toonbeeld: al tijdens de bezetting werd besloten dat dit nieuwe informatiecentrum over bouwen en wonen in Rotterdam (als centrum van de wederopbouw) moest worden gerealiseerd. Het Bouwcentrum had zijn bekendheid in binnen- en buitenland deels te danken aan het ronde expositie- en tentoonstellingsgebouw. Een representatief gebouw voor het gehele Nederlandse bouwwezen en zijn grote mogelijkheden;
- de architectuurhistorische waarden, vanwege het ingenieus ontwerp met een hoge architectonische kwaliteit;
- de architectuurhistorische waarden, als een voorbeeld van Shake-hands architectuur waarin een compromis is gesloten tussen traditioneel en modern. Het traditionele baksteen is modern toegepast en het beton expressionistisch vormgeven;
- de architectuurhistorische waarden, als eerste object dat ontworpen werd door de architect J.W.C. Boks ten behoeve van het Nederlandsch Bouwcentrum;
- de stedenbouwkundige waarden, omdat het ronde gebouw eind jaren veertig een van de eerste nieuwe gebouwen na het bombardement in 1940 is.

Voor de overwegingen die aan dit besluit ten grondslag liggen, wordt verwezen naar de bij dit besluit gevoegde bijlage, die geacht moet worden in dit besluit te zijn herhaald en opgenomen, alsmede naar de bovengemelde omschrijving.

Een afschrift van dit besluit zal, onder gelijke dagtekening, worden verzonden aan:

- RCE
Postbus 1600
3800 BP AMERSFOORT
- Weena Point Vastgoed Monumenten B.V.
Postbus 87030

1080 JA AMSTERDAM
- Provincie Zuid-Holland
- Gemeente Rotterdam

Burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het monument is gelegen, leggen dit besluit op de secretarie ter inzage. De burgemeester maakt de terinzagelegging op de gebruikelijke wijze bekend.

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van CFI, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
dr. Ronald H.A. Plasterk,
namens deze,
het hoofd Monumentenregistratie & Subsidies,

w.g.

mr. Tjeu Otten

BESLUITMOTIVERING

- bijlage bij besluit op verzoek tot aanwijzing als beschermd monument als bedoeld in artikel 3, zevende lid, van de Monumentenwet 1988 -

betreffende

Kantoor- en tentoonstellingsgebouw (1946-1949)

naam : Bouwcentrum
gemeente : Rotterdam
plaats : Rotterdam
straat en huisnummer : Kruisplein 15

nummer : 530939

=====

AANLEIDING

De aanwijzing gebeurt op voorstel van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (thans: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).

De aanwijzingsprocedure, bedoeld in artikel 3 van de Monumentenwet 1988, is gestart op 28 mei 2008.

AANWIJZINGSBELEID

Vanaf 1 januari 2009 geldt de Beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2009, beleidsregel van de Minister van OCW van 18 december 2008, Staatscourant 5 januari 2009, nr. 169 (hierna: Beleidsregel 2009).

In artikel 10, eerste lid, van de Beleidsregel 2009 is bepaald dat de artikelen 4 tot en met 9 niet van toepassing zijn op een monument of een archeologisch monument ten aanzien waarvan voor 1 januari 2009:

- een verzoek als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Monumentenwet 1988, zoals dat artikellid op 31 december 2008 luidde, is ingediend,
- de procedure als bedoeld in artikel 3 van de Monumentenwet 1988, zoals dat artikel op 31 december 2008 luidde, is aangevangen, of
- door of namens de minister bij een belanghebbende dan wel door een provincie of een gemeente het gerechtvaardigde vertrouwen is gewekt dat het voornemen bestaat het monument of het archeologisch monument op grond van artikel 3 van de Monumentenwet 1988, zoals dat op 31 december 2008 luidde, aan te wijzen als beschermd monument.

In het onderhavige geval is de procedure als bedoeld in artikel 3 van de Monumentenwet 1988, zoals dat artikel op 31 december 2008 luidde, aangevangen voor 1 januari 2009.

In artikel 10, tweede lid, van de Beleidsregel 2009 is bepaald dat de Tijdelijke beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2007 van overeenkomstige toepassing is op een monument of een archeologisch monument als bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de Beleidsregel 2009.

Op 1 juli 2007 is de Tijdelijke beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2007, beleidsregel van de Minister van OCW van 13 juni 2007, Stcrt. 20 juni 2007, nr. 116, in werking getreden (hierna: Tijdelijke beleidsregel 2007).

In artikel 6, eerste lid, van de Tijdelijke beleidsregel 2007 is bepaald dat de artikelen 2, 3, 4 en 5 van toepassing zijn op een monument, ten aanzien waarvan na 23 juli 2004 de aanwijzingsprocedure is gestart. In het onderhavige geval is de aanwijzingsprocedure gestart na 23 juli 2004. Op het aanwijzingsverzoek is de Tijdelijke beleidsregel 2007 dan ook van toepassing.

In artikel 6, tweede lid, van de Tijdelijke beleidsregel 2007 is bepaald dat de artikelen 2, 3, 4 en 5 niet van toepassing zijn op een monument ten aanzien waarvan vóór 23 juli 2004 door of namens de minister bij belanghebbenden dan wel provincie of gemeente het gerechtvaardigde vertrouwen is gewekt dat het zal worden aangewezen. In het onderhavige geval is dit niet van toepassing.

Op grond van artikel 3 van de Tijdelijke beleidsregel 2007 vindt alleen aanwijzing als beschermd monument plaats van gebouwde objecten die zijn vervaardigd vanaf 1940, indien het monument:

- a. vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde kan worden aangemerkt als een nationaal of internationaal erkend kenmerkend monument van de Nederlandse architectuur, stedenbouw, landinrichting, bouwtechniek of ruimtegebonden kunst; en
- b. in verband met de kwaliteiten, genoemd onder a, behoort tot de ongeveer 100 meest waardevolle monumenten die zijn gebouwd in de periode 1940 tot en met 1958.

Het object is vervaardigd vanaf 1940.

Op grond van artikel 4, eerste lid, van de Tijdelijke beleidsregel 2007 past de minister bij de selectie, bedoeld in artikel 3, de volgende criteria toe:

- a. het monument is een evidente mijlpaal in de ontwikkeling van de architectuur, stedenbouw, landinrichting, bouwtechniek of ruimtegebonden kunst in Nederland, wat onder meer blijkt uit een vooraanstaande positie en duiding in de nationale en internationale vakliteratuur; of
- b. het monument is een essentieel toonbeeld van de belangrijkste cultuurhistorische of sociaalhistorische ontwikkelingen van de wederopbouwperiode in Nederland.

Ingevolge artikel 4, tweede lid, van de Tijdelijke beleidsregel 2007 houdt de minister bij de selectie bedoeld in artikel 3, rekening met de mate waarin het monument:

- a. een positief behoudsperspectief heeft, zowel technisch als functioneel; en
- b. een positieve invloed heeft op de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving

HOREN VAN BELANGHEBBENDEN

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 3, vierde lid, van de Monumentenwet 1988, zoals dat artikellid op 31 december 2008 luidde, heeft de gemeente belanghebbenden op de hoogte gesteld van het beschermingsvoorstel en hen in de gelegenheid gesteld zich te doen horen.

Van bezwaar is niet gebleken.

ADVIES GEMEENTE

Burgemeester en wethouders van Rotterdam hebben bij brief d.d. 15 december 2008 positief geadviseerd ten aanzien van bescherming als rijksmonument.

ADVIES PROVINCIE

Aan gedeputeerde staten is niet gevraagd te adviseren omdat het object binnen de bebouwde kom ligt.

ADVIES RAAD VOOR CULTUUR

De Raad voor Cultuur heeft bij brief d.d. 16 december 2009 positief geadviseerd ten aanzien van bescherming als rijksmonument.

De Raad sluit zich aan bij de inhoud van de omschrijving van het Bouwcentrum van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Hij acht het Bouwcentrum van nationale betekenis en stemt daarom in met het voornemen dit gebouw aan te wijzen als beschermd monument.

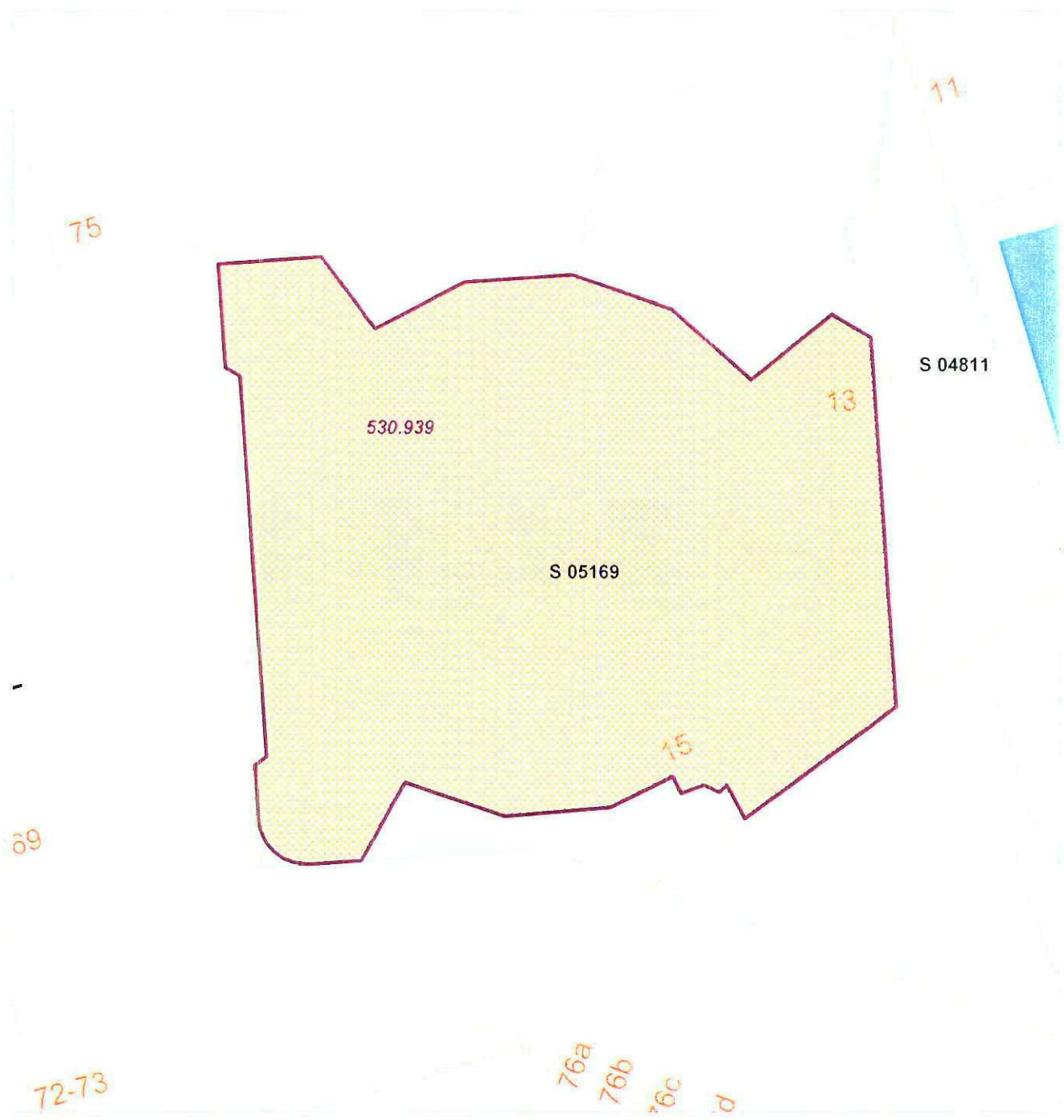
CONCLUSIE

Aan de overwegingen van de Monumentenwet 1988 ligt onder meer ten grondslag het meer betrekken van lagere overheden bij het behoud van monumenten. In de Memorie van Toelichting wordt het grote belang gememoreerd dat in de huidige wet wordt gehecht aan de inbreng van vooral de gemeente over de aanwijzing. Hoewel op rijksniveau over het al dan niet beschermen wordt beslist, komt aan de adviezen van de lagere overheden een invloedrijke plaats toe. Slechts op zwaarwegende gronden zal de minister van die adviezen kunnen afwijken. In dit geval bestaat daartoe geen aanleiding.

Nu het een gebouwd object betreft dat is vervaardigd vanaf 1940 en er sprake is van een monument als bedoeld in artikel 3 van de Tijdelijke beleidsregel 2007, en niet is gebleken van overwegende bezwaren, wordt het object, conform artikel 3 van de Tijdelijke beleidsregel 2007, WEL aangewezen als beschermd monument.

De bijgevoegde kaart maakt deel uit van dit besluit. De daarop aangegeven contour is een indicatieve weergave van de omvang van het beschermde monument.

23 XII 2009

 begrenzing rijksmonument

999999 rijksmonumentnummer

Scale 1: 500

 kadastraal perceel

A 00000 perceelnummer

Printdatum: 23-12-2009